

Van het bestuur

Het septembernummer van Onder de Loep geeft altijd een goed overzicht van onze activiteiten over een jaar. Je kunt er verslagen uit het voorjaar en de zomer lezen en ook een deel van het winterprogramma wordt vermeld. Al vele jaren vormen de lezingen de kern van ons winterprogramma. De laatste jaren heeft Wouter van den Bosch dit met veel enthousiasme geregeld. In de loop van dit seizoen draagt hij de organisatie over aan Annet Ros, die sinds de laatste jaarvergadering deel uit maakt van ons bestuur.

In onze laatste bestuursvergadering hebben we samen met Wouter over de lezingen gesproken. Wouter had hiervoor een notitie opgesteld waarin hij ook een aantal suggesties doet voor de toekomst. Het doel is het aantal bezoekers te vergroten zodat we ook "duurdere" sprekers kunnen blijven uitnodigen.

In de komende bestuursvergaderingen zullen we een keuze maken uit de suggesties en die dan ook aan de leden voorleggen. We kijken nu eerst met enthousiasme uit naar de lezingen in de komende maanden.

Er is ook in het bestuur gesproken over de plannen voor 2008. We willen dan wat gaan doen met de beken in Hengelo. We zijn hierover ondermeer benaderd door de Stichting Groene Binnenstadsbeken. Ook is er contact geweest met de ambtenaren van de Gemeente Hengelo. Dit heeft geresulteerd in een aantal mogelijke ideeën voor inventarisaties. Gebieden die mogelijk in aanmerking komen zijn natuurlijk de Binnenstad, het gebied van het Stadspark waar we al veel

geïnventariseerd hebben en de nieuwe beek die in Groot Driene gepland is. Dit laatste betreft het herstel van een deel van de Elsbeek, die daar eerder ook heeft gelopen. De nieuwe beek krijgt dan weer een verbinding met de meer natuurlijke gebieden in Driene. Door middel van inventarisaties kan het effect hiervan zichtbaar gemaakt worden. Concrete plannen gaan we samen met deze Stichting en de Gemeente uitwerken. Een werkgroepje vanuit onze afdeling zal het initiatief nemen.

Met het onderdeel beken sluiten we dan aan bij de actuele problematiek van het waterbeheer. Vanuit onze deskundigheid kunnen we daar dan een bijdrage aan leveren. Dit vraagt mogelijk intern ook op een kennisverdieping op bepaalde onderdelen. Hierbij kunnen de lezingen en studiedagen van ons Gewest een belangrijk hulpmiddel zijn. Zo heeft het Gewest op 1 september j.l. een boeiende studiedag over libellen georganiseerd. Hierbij waren ook meerdere leden uit onze afdeling aanwezig.

Verder wil ik iedereen nog eens wijzen op de bestuursinleiding in de vorige Onder de Loep waarin door de redactie gevraagd wordt om (korte) stukjes van leden die hun waarnemingen in hun eigen directe leefomgeving aan het papier toevertrouwen.

Ik wens iedereen veel succes en plezier toe bij de onze activiteiten.

Jan Zwienenberg,
secretaris.

Dringend gezocht:

Praatjesmakers !

(zie blz. 6)

Excursies

Het gebruikelijke verzamelpunt is (tenzij anders aangegeven) aan de Boerhaavelaan op het parkeerterrein naast huisnummer 146 (is richting Borsthuis). Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Lezingen / vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar lezingen / vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het speeltuingebouw "t Lansink" aan de Twijnstraat 6 te Hengelo. Indien er belangstelling is voor "meerijden met anderen" bij een lezing 's avonds: neem even contact op met een van de bestuursleden (zie colofon).

Uitnodiging Gewestelijke lezing

Inventarisatie Hondenvan 2004 t/m 2007, KNNV-afdeling Twenthe

Op **zaterdag 15 september** organiseert de KNNV-afdeling Twenthe voor het gewest Oost een lezing over het Hondenvan. De lezing zal gepaard gaan met prachtige foto's van flora en fauna van dit bijzonder stukje natuur nabij Tubbergen. Zie verderop (blz. 9)!

Excursie Aamsveen

Thema : hoogveen
Datum : zaterdag 29 september 2007
Tijd : vertrek 09.00 uur (terug omstreeks 14.00 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink

Het Aamsveen is een fraai hoogveengebied van landschap Overijssel onder de rook van Enschede. We gaan een herfstwandeling door het gebied maken. De excursie heeft dit keer geen specifiek thema. We laten ons verrassen wat de herfst ons brengt aan kleuren, vogels, paddenstoelen en andere zaken.

Excursie Holthuizen

Thema : Paddenstoelen
Datum : zondag 14 oktober 2007
Vertrek : 09.00 uur
Duur : halve dag
Coördinatie: Wytze Boersma

Dit jaar zullen we de paddenstoelen bekijken op het landgoed Holthuizen. Holthuizen, dat doorsneden wordt door de Deurningerbeek bestaat uit loof- en naaldbos dat wordt afgewisseld door houtwallen, weilanden en akkers. Het is nog een gaaf Twents landschap. In dit afwisselend gebied zullen we op zoek gaan naar paddenstoelen.

Natuurlijk is het weer in de voorafgaande periode sterk bepalend of we veel

of weinig soorten zullen vinden. Normaal gesproken is de maand oktober de paddenstoelen maand. Aan het landgoed zal het niet liggen. Het bevat alle elementen voor een geslaagde excursie. Wytze.

Lezing KNNV kamp / Weusthagproject

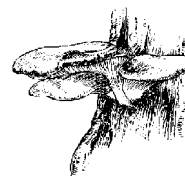
Datum : woensdag 17 oktober 2007
Tijd : 20.00 uur

Op deze startavond van het winterprogramma bieden wij een tweetal onderwerpen. Het spits zal worden afgebeten door Wouter van den Bosch, die ons met een serie dia's mee zal nemen naar een KNNV kamp in Bretagne in 1974. Na de pauze volgt een uiteenzetting over de voortgang van het Weusthagproject. De voortgang wordt besproken en we gaan bekijken of er mogelijkheden zijn om de projectgroep te versterken. Meedoen draagt tenslotte veel bij tot het vergroten van eigen kennis en inzicht.

Excursie Westerflief

Thema : Landschap en natuurontwikkeling
Datum : zaterdag 27 oktober 2007
Vertrek : 09.00 uur
Duur : halve dag
Coördinatie: Wytze Boersma

Het excursieseizoen sluiten we dit jaar af met een bezoek aan het Westerflief. Het Westerflief bestaat uit loof- en naaldbos dat in het zuid-westen begrensd wordt door de Schipbeek. Aan de kant van Diepenheim is een natuurontwikkelingswerk uitgevoerd. De "bron" van de Regge heeft daar meer ruimte gekregen. Dit alles zullen we op deze excursie bekijken. Na afloop zullen we een kopje koffie drinken in het restaurant de Viersprong. Dus een goede gelegenheid om deel te nemen aan de excursie. Wytze

Lezing paddenstoelen / Weusthagproject

Datum : dinsdag 13 november 2007

Tijd : 20.00 uur

Uiteenzetting over paddenstoelen door leden van onze eigen paddenstoelenwerkgroep! Wij hebben inmiddels zoveel kennis in huis dat wij hierover een goede uiteenzetting kunnen geven. Daardoor zullen de sprekers ook een inzicht kunnen geven in de ontwikkelingen van het Weusthagproject, dat na een succesvolle presentatie van het project Bentelerheide nu aan de orde is. Komt allen en laat zien dat dergelijke projecten ons aller zaak zijn!

Verslag excursie Mokkelengoor

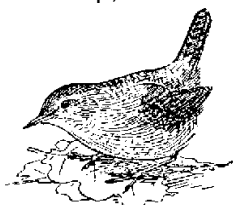
Datum : zondag 27 mei 2007

Deelnemers : 8

Leiding : Gerrit van Zalk

Weer : regenachtig

De excursie ging naar het natuurreservaat Mokkelengoor. Dit gebied ligt in de buurtschap Ypelo in de gemeente Wierden. Het is al een oud bestaand reservaat dat nu onderdeel vormt van het nieuwe natuurontwikkelingsgebied de Doorbraak. We vertrokken in de stromende regen. Eerst werd het natuurontwikkelingsgebied bekeken waar zich al verschillende pioniersplanten zoals Waterpunge en Borstelbies gevestigd hadden. Opvallend was de massale opslag van Elzen. Wanneer beheer achterwege blijft, ontstaat hier een elzenbos. Vervolgens ging de excursie door de hoge vegetatie langs de rand van het Mokkelengoor. Dit gebied wordt nu als blauwgrasland beheerd. Hier ontwikkelt zich een mooie vegetatie met onder meer Dotters, Kruiskruiden, Waterdriblad en Wateraardbei. Zeer opvallend was het rijke voorkomen van het Moeraskartelblad. Waarschijnlijk is dit de rijkste groeiplaats van deze soort in Twente. Wat verder in het terrein vonden we ook nog enkele groepjes Vleeskleurige orchissen. Henri Ludwig heeft ook nog een Breedbladige orchis gezien. Het gebied is ook rijk aan vogels zoals Fitis, Tjiftjaf, Rietzanger, Zwartkop, Roodborst en Winterkoning.

Een Zanglijster zong een serenade voor ons. Ook Blauwe reiger, Waterhoen

Lezing zomerflora Roemenië

Datum : woensdag 12 december 2007

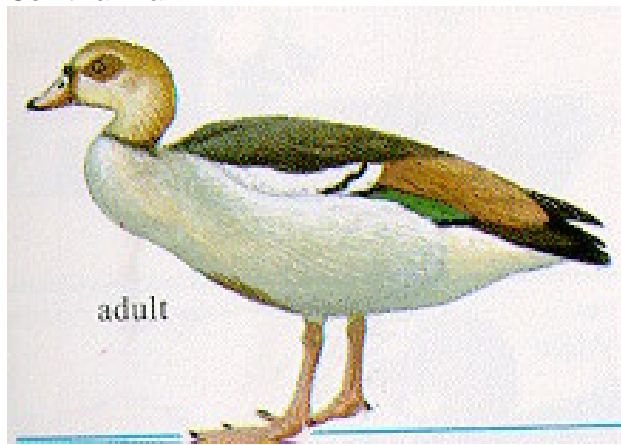
Tijd : 20.00 uur

Een lezing door de heer K. Dansen over de zomerflora in Roemenië. Dit is het verslag van een tiendaagse natuurreis door dat land in 2004. Een herinnering aan onder andere vele orchideeën, Lenteklokjes en Leverbloemen en dit alles in 10 dagen! Een must voor plantenliefhebbers die in deze wintertijd kunnen genieten van wat daar in de zomer te zien is. Een opkikkertje dus. Als toegift zal de heer Dansen nog een korte impressie geven over niet-alledaagse vogels. Zodat ieder aan zijn trekken kan komen.

Terugblik

en een paartje Nijlganzen maakten duidelijk dat ze een nest hadden. Ondanks het natte pak dat we inmiddels hadden, gingen we toch voldaan weer naar huis.

Gerrit van Zalk

Excursie Boetelerveld

Datum : 10 juni 2007

Deelnemers : 7

Leiding : Wytze Boersma

Weer : half bewolkt, later zon

Het Boetelerveld ligt op ongeveer drie kwartier rijden vanaf Hengelo tussen Mariënheem, bij Raalte en Schoonheten. Het is het laatste grote heideveld ten westen van de Sallandse heuvelrug. Het is ca 170 ha groot en is gespaard gebleven tijdens de grote ontginningen. Op het Boetelerveld komen overgangen voor tussen vochtige tot drassige heide. Het is één van de natuurgebieden van het Landschap Overijssel. In dit gebied zijn een aantal wandelroutes door het Landschap uitgezet. Wij hebben de wandeling gevolgd die het Landschap in Natuurlijk Overijssel, het contactblad van het Landschap had gepubliceerd. Door het volgen van

deze route kregen wij een goede indruk van het gebied. Om de vegetatie kort te houden heeft het Landschap een kudde Schotse hooglanders in het gebied ondergebracht. Bij de ingang werd dan ook gewaarschuwd om niet te dicht bij de koeien te komen, en vooral niet al ze kalveren hebben. Dit hebben we ook niet gedaan. Overigens hebben we maar weinig koeien gezien. Direct bij de ingang zie je aan de vegetatie dat het gebied als natte heide zwaar onder druk staat. Hier en daar komen de berkenboompjes, het pijpenstrootje en zeer vele dennenboompjes voor. Door het plaggen, de Schotse hooglander kunnen ook niet alles, wordt getracht om de natuur waarden weer te herstellen. Het resultaat is wisselend. Op sommige geplagde stukken herstelt de dopheide zich goed, terwijl andere delen vol staan met dennetjes. Het werkelijke probleem is naar mijn mening een te lage waterstand. Dit konden we goed zien aan het waterniveau in de gegraven (drink)poelen voor de hooglanders. Op de goede gebieden vonden we naast Dophei, Veenbies, Kleine zonnedaauw, Bruine snavelbies, Tormentil, Blauwe zegge, Moeraswalstro en Moerashertshooi. Omdat de zon nog niet volop scheen waren de vlinders nog niet actief. Als je door de hei liep, vlogen er vele blauwtjes voor je uit. Het waren vermoedelijk Heideblauwtjes, die soms in hoge aantallen op heiden voorkomt. Aan de structuur van het landschap kun je zien dat er een weg, een dijkje met Berken en Eiken maar ook met een mooie krentenboom door het gebied heeft gelopen. Midden in het gebied vind je vrij plotseling een afgerasterd perceel met hoge rododendrons. Het zal wel een overblijfsel zijn van vroegere bewoning, maar past nu helemaal niet meer in dit heide gebied. Wij vervolgden onze weg door het bos van berken en dennen. Hier en daar stonden nog overblijfsels van oude, omgevallen exemplaren. Al kijkend verbaas je er over wat nog allemaal groeit op deze half vergaande stobben. Onderweg bij een bankje even koffie gedronken. Al rond kijkend vonden we op oude uitwerpselen van de hooglanders Geringde vlekplaten. Deze stonden allemaal aan de zijanten van de drollen. Waarop weten we niet.

Hierna liep het pad door een oude weide die nu verschaald wordt. Even later kwamen we bij een kijkhut bij een plas. Door de hoge kijkgaten had je een mooi beeld over het water. Vanuit de lage gaten een mooi gezicht op de vegetatie met libellen en waterjuffers. De vegetatie bestaat o.a uit kleine lisdodde. Na dit schouwspel vervolgden we onze weg over het zandpad. Na een korte tijd stonden we alweer stil. Er werd Grondster gevonden! Een vijftal planten bloeiden nog niet volop, maar toch een leuke waarneming. Hierna ging het gestaag naar de uitgang. Onderweg sprong plotseling een Levendbarende hagedis weg. Om hem goed te zien ging hij te snel en verstopte zich in de oude vegetatie.

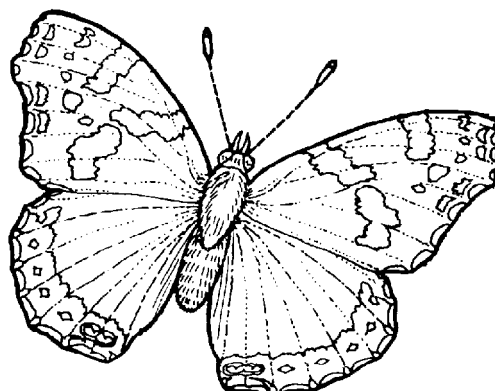
Al met al een mooi afwisselend gebied met zeer vele spinnen. Dit konden we goed waarnemen aan

het begin van de excursie. De zeer vele hangwebben zaten nog onder de dauw. Wytze

Verslag excursie Noetselerberg

Datum : zaterdag 7 juli 2007
Deelnemers : 6
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : wisselend bewolkt en niet koud

De Noetselerberg ligt in het Nationaal Park Sallandse heuvelrug. We zijn vertrokken bij het bezoekerscentrum in Nijverdal. Na een week met elke dag flinke stortbuien troffen we het met eindelijk een droge dag met zelfs wat zon. De wandeling liep voor een deel over een geologisch leerpad. Op de borden langs het pad werd uitleg gegeven over stuwvalplateaus, slenken en puinwaaiers. Maar onze aandacht ging ook uit naar de planten en dieren in het park. Langs de heidepaden zagen we Dwergviltkruid, Liggend walstro, Bosbes, Hengel, Stekelbrem en Kruipbrem en merkwaardig genoeg ook Slangekruid. Op het wondvocht van een eik kwamen Hoornaar en Atalanta af en een Zandhagedis kruiste ons pad.

Op een distel zat een Penseelkever. Onderweg werden we verrast door fraaie jeneverbesstruwelen en merkwaardig gevormd eikenhakhout. Deze strubben zijn een relict uit de tijd dat de bast van het eikenhakhout als grondstof werd gebruikt in leerlooierijen. Onder de strubben zagen we Fraai haarmos en Kussentjesmos. Door de overvloedige regenval zagen we veel paddestoelen waaronder de Vermiljoenhoutzwam, verschillende soorten boleten en russula's en zelfs wat cantharellen. En dat tijdens een wandeling hartje zomer.

Verslag excursie Borkeld

Datum : zaterdag 28 juli 2007
Deelnemers : 5
Leiding : Wim Ligterink
Weer : bewolkt

We vertrokken met wat motregen uit Hengelo maar het werd in de loop van de ochtend toch nog goed

weer. De heer Ligterink uit Rijssen, onze excursieleider, stond ons al op te wachten bij "De Witten" het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer. De vele regen in de juli was spelbreker voor het eigenlijke thema van deze excursie, de insectenwereld. Het werd wel weer wat goed gemaakt doordat er al paddestoelen waren. Interessant is het verschijnsel dat langs verharde paden door uitspoeling van kalkdeeltjes een plantenbegroeiing ontstaat die duidelijk afwijkt van de verdere omgeving. Ook de aanwezigheid van Cantharellen langs het pad wees in die richting. De heer Ligterink hield zich niet alleen bezig met het op naam brengen van de paddestoelen maar liet ook de samenhang met de omgeving zien zoals de symbiose van paddestoelen met bomen maar ook als parasiet van bomen of als omzetter van dood materiaal in voedingsstoffen. Via een wat moeilijk pad kwamen we bij de oude leemkuilen. Hier was de invloed van kalk op de plantenwereld nog duidelijker te zien door de aanwezigheid van Klein hoefblad. De watervasthoudende leemlagen vormen ook een goede voedingsbodem voor soorten als Stijve ogentroost, Stekelbrem, Kruipbrem, Tormentil, Gevlekte orchis en een overvloed aan Klokjesgentianen waaronder bijna witte exemplaren.

Tijdens de lunchpauze bij de leemkuilen zagen we behalve een Levendbarende hagedis enkele Wespsspinnen, een welkome gast uit het zuiden. Op de weg terug naar de parkeerplaats zagen we langs de wegwand prachtige groepen Breedbladige wespenorchissen. Ondanks de afwezigheid van insecten door het weer toch een geslaagde excursie mede dankzij de grote deskundigheid van de heer Ligterink.
G.J. van Zalk

Aanvulling op het verslag over de Borkeld:

De leemkuilen vormen ook een goede biotoop voor een bijzondere groep paddestoelen, de wasplaten. De heer Ligterink vertelde dat er in voorgaande jaren in de herfst vijf verschillende soorten wasplaten gezien zijn. Daarvoor is het wel noodzakelijk dat de vegetatie in de leemkuilen elk jaar begin september gemaaid wordt. Tijdens onze excursie hebben we geen wasplaten gezien maar wel het zeldzame Blauwplaatstaalsteeltje, een soort die ook kenmerkend is voor deze biotoop.
Bert Oude Egbrink

Excursie: Vasserheide en Vassergrafveld

Datum : 19 augustus 2007
Deelname : 9 personen
Coördinatie : Wytze
Het weer : ideaal excursie weer.

In de vakantie is het altijd maar afwachten hoe de belangstelling is voor de excursie. Deze keer viel het reuze mee. 9 mensen hadden wel zin om naar de Vasserheide te gaan. Het weer was ook prima, droog, zonnig en een temperatuur van rond 20 °C. Met twee auto's vol vertrokken we even na 9 uur vanaf de parkeerplaats aan de Boerhaavelaan. Na een klein half uurtje toeren door het Twentse land bereikten we de parkeerplaats aan het Lädderken tussen Reutum en Vasse. Vorig jaar is in noord Twente het eerste deel van het wandelnetwerk gerealiseerd. Verschillende route's, voorzien van een duidelijke markering kunnen gekoppeld worden waardoor je een eigen route kunt maken. Als je zo'n route volgt, ook al is het een bekend gebied kom je, op een andere manier op mooie plekken. Zo gaan er ook routes over de Vasserheide. Een van deze routes hebben we gedeeltelijk gevolgd. Onze wandeling ging eerst langs een maïsacker. Het groeizame weer, vocht en warmte van de laatste dagen heeft er voor gezorgd dat de maïsstengels nu al manshoog zijn. Door één van de deelnemers werd opgemerkt, dat de boeren voor minstens ander half jaar voorraad hebben en het volgend jaar wel wat minder kan. Hierna kwamen we in een dennen / berkenbosje. Aan de ondergroei konden we zien dat dit vroeger een heideveldje moet zijn geweest. Het pad ging vervolgens langs een vennetje met o.a. Pitrus. Door het windstille weer en de zon konden we verschillende waterjuffers en libellen waarnemen, zoals: de Koraaljuffer, de Pantserjuffer, Heidelibel en de Paardenbijter. Ook werd de Pendelzweefvlieg gezien. Vervolgens gingen we over een heide gebied met veel Jeneverbessen.

Aan verschillende struiken kon je nog zien dat ze te lijden hebben gehad van de zware sneeuwval van twee jaar geleden. De roggeakker die we even later passeerden stond er bij als vogelvoer. Als de eigenaar nog wat had willen verdienen, had hij het graan allang van het land moeten halen. Ik denk dat

de beheersovereenkomst meer oplevert dan de kosten van het oogsten. Vervolgens kwamen we bij de Vasserheide en Vassergrafveld. De Struikhei kleurde het veld mooi paars. De paarse vlakte werd hier en daar afgewisseld met het geel van de Bochtige smele. Op een mooie plek in de zon hebben we even een koffiestop gehouden. Verder vonden we ook nog uitgebloeide Stekelbrem. Aan de rand van het heideveld liggen een aantal grafheuvels, welke een hoge archeologische waarde hebben. In 1917 heeft Dr. J. H. Holwerda deze grafheuvels onderzocht. Hij vond er bijna uitsluitend kringgreppels met in het centrum een urn met brandresten. Ook vond hij in enkele grotere heuvels lijkbijzettingen. Dit duidt er op dat de heuvels in verschillende tijdvakken zijn gebruikt als graven. Lijkverbranding werd toegepast in de

ijzertijd (500 v. Chr) en het begraven in de jonge steentijd (2000 v. Chr.) (zie: Stand en Land van Twente, L. A. Stroink)

Via het bos met eiken, dennen en berken vervolgden we onze wandeling. Zo kwamen langs een stuk dat geschoond en afgeplagd is en waar de heide al aardig terug komt. Onder weg vonden we ook al verschillende paddenstoelen, zoals het Fopelfenbankje, de Geel witte russula, de Grote stinkzwam, Roodsteelfluweelboleet en met als topper Gele aardappelbovisten met Kostgangerboleten. Als vlinders werden genoteerd: de Kleine vuurvliinder en de zomergeneratie van het Landkaartje.

Al met al een mooie nazomer excursie.
Wytze

KNNV - senioren

De organisatoren van de KNNV (Wil en Andries Vermeulen) hebben de lokatie weer gehuurd voor, in principe, de volgende data (kunt u alvast noteren):

12 september, 10 oktober, 14 november en 12 december 2007. De lokatie is: vergaderzaal LV 4 in het Zorgcentrum Woolde. Telkens vanaf 14.30 uur.

Voor september is er waarschijnlijk al een invulling; voor de rest nog niet. Andries en Wil zoeken zich een slag in de rondte om mensen te vinden die een verhaal ("praatje") willen vertellen met foto's, dia's of filmpjes voor een groep van 8 à 10 personen.

Vandaar: **"Praatjesmakers gezocht"**.

Kenmerk van de groep: multi-geïnteresseerd in alles wat direct of indirect met natuur of cultuur te maken heeft. Zij schuwen niet de discussie over diverse onderwerpen; hebben elk een schat aan levenservaring en zijn als zodanig een ideaal publiek voor de nodige interactie. **Dus: kom op met uw fotoserie of video van uw vakantie in een mooie omgeving in Nederland, ergens in Europa of een of ander exotisch oord! Pak in die dia's of foto's over zoogdieren, vogels, planten, bijzondere zaken, etc. Laat uw schelpenverzameling niet in de kast liggen, maar kom erover vertellen bij dit uitgelezen gezelschap!**

Meldt u aan voor enkele uurtjes, bij Andries Vermeulen op telefoonnummer (074) 2916293. Doen!

Paddenstoelen - een Natuurcursus voor beginners

De cursusgroep KIN (KNNV, IVN en NIVON) organiseert dit najaar 2007 een Basiscursus paddenstoelen voor mensen met ontluikende interesse in deze groepen van zwammen om het komende najaar het bos in te trekken met de kinderen of kleinkinderen. Wil je daarvoor echter de nodige kennis vergaren en een goede herkenning verwerven door theorie en eigen onderzoek dan is dit de cursus voor jou.

De cursus bestaat uit een theorieavond op **dinsdag 2 oktober van 19.30 tot 21.30 uur** in het Nivoncentrum. Dit is de introductie in de elementaire beginselen. Daarna zijn er twee workshops: op **zaterdag 6 en op 20 oktober**. Onder leiding van een groep experts ga je van **10 tot 12 uur** het bos in voor veldonderzoek en materiaal verzamelen. Lunch is van **12 tot 13 uur** in het Nivoncentrum. Boterham komt van thuis. Koffie, thee en soep zorgen wij voor.

Daarna tot **circa 15 uur** is het onderzoek van het verzamelde materiaal en snijden, plakken, knippen, preparaten maken. Hulpmiddelen zijn aanwezig voor jou.

De cursus wordt verzorgd door experts op het gebied van zwammen van de drie verenigingen. De cursus, bedoeld voor leden van de drie verenigingen, is beperkt tot 20 deelnemers.

Opgave bij Wytze Boersma, tel 074 3762711 of per E-mail: wytze.boersma@hetnet.nl

De kosten zijn € 17.50. Deze moeten voor aanvang van de cursus worden overgemaakt op bankrekening: 94.32.85.151 t.n.v. F. J. Pots, Bernardstraat 24, 7553 KT Hengelo.

Luc J. van Veen

In memoriam

Op 21 juni 2007, begin van de zomer, zou ik op de verjaardag van de heer Wolthuis zijn gekomen. Hij zou dan 90 jaar zijn geworden. In plaats van zijn verjaardag, kwam ik op deze dag op zijn begrafenis. Hij was een groot natuurvriend en een goede geoloog. Vooral gidsgesteenten hadden zijn belangstelling. Ook met de flora was hij goed op de hoogte. We gingen samen in het oude Dafje

verschillende malen naar Uelsen in Duitsland om in de grintgroeven aldaar fossielen te zoeken. De laatste jaren had hij een appartement op het Stoevelaer in Goor waar hij een mooi uitzicht had op de Herikerberg. Hij rust invrede aan de voet van de Herikerberg.

Gerrit van Zalk.

Waarnemingen in de tuin

's Morgens 30 mei 2007 zat er een mooi mannetje Goudvink in de tuin die zaadjes van de Akelei aan het eten was. In de schuur onder een oude kast zat een hommelnest. Soms komen we elkaar tegen als

ik de fiets wil pakken. Maar het went wel van beide kanten.

Gerrit van Zalk

Bentheimerwald

Op 15 juli 2007 heb ik een wandeling door het oostelijke deel van het Bentheimerwald gemaakt.

Op deze warme en zonnige dag vlogen er volop vlinders rond. Zo heb ik op 4 verschillende

plaatsen de Kleine ijsvogelvlinder gezien. Meest bijzondere waarneming was echter een mannetje van de Keizersmantel. Hij vloog op een open plek in het bos boven een bramenstruweel met wat distels. Op 12 augustus 2007 zag ik in het westelijke deel zelfs twee Keizersmantels vliegen. De soort wordt in Nederland alleen als zwerver gezien. In hoeverre er in het Bentheimerwald sprake is van een standvlinder is mij niet bekend. Uit ons natuurhistorisch archief bleek dat deze soort door onze afdeling één keer eerder in het Bentheimerwald is gezien te weten 2 augustus 1992.

Tijdens dezelfde wandeling zag ik bij de Försterei een informatiebord staan waarin aangekondigd

werd dat in een deel van het daar gelegen bos oude vormen van bosbeheer opnieuw ingevoerd gaan worden. Het gaat dan om het knotten van Haagbeuken (Schneidewirtschaft) en in een later stadium het begrazen van het bos met runderen (Hudewaldwirtschaft). Met het knotten van oude Haagbeuken was al een begin gemaakt. Dit alles komt voort uit de aanwijzing van het Bentheimerwald in 2006 tot Natura 2000 gebied. Misschien biedt de aanwijzing tot beschermd gebied ook de mogelijkheid om de voortdurende uitbreiding van het Kurort in goede banen te leiden waardoor de rond het Kurort gelegen oude bossen intact kunnen blijven.

Bert Oude Egbrink

“Soort van de maand”

September: Wijngaardslak

De Wijngaardslak is Nederlands grootste landslak met een slakkenhuis dat tot 5 cm groot kan worden. Zoals de meeste slakken is ook deze soort tweeslachtig: hij heeft zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtsorganen. De Wijngaardslak komt vooral voor in Zuid-Limburg en de duinstreek.

Oktober: Kostgangersboleet

De Kostgangersboleet is onmiskenbaar doordat hij altijd op of rond de Gele aardappelbovist staat. Het is een parasiet, die niet kan overleven zonder die aardappelbovist. De parasiet is veel zeldzamer dan de gastheer. De paddenstoel is niet giftig, maar is niet erg smakelijk.

BOLETU-1.JPG

November: Plataanvouwmijnmot

De Plataanvouwmijnmot is een bladmineerder en het beste waar te nemen als rups. De rupsen maken duidelijk zichtbare vraatsporen (“mijnen”) in de bladeren van de Plataan.

Geef je waarnemingen door op www.telmee.nl

UITNODIGING GEWESTELIJKE LEZING

Inventarisatie Hondenven 2004 t/m 2007

KNNV-afdeling Twenthe

Op **zaterdag 15 september** organiseert de KNNV-afdeling Twenthe voor het gewest Oost een lezing over het Hondenven. De lezing zal gepaard gaan met prachtige foto's van flora en fauna van dit bijzonder stukje natuur nabij Tubbergen.

Omdat het ook een kwetsbaar stukje natuur is hebben we er voor gekozen om 's middags liefhebbers de mogelijkheid te bieden om de flora en fauna van de Doorbraak (nabij Ypelo) nader te ontdekken. Er zal met name gekeken worden naar vegetatie en libellen, maar ook andere organismen zoals vogels, vlinders, etc. worden niet vergeten.

De dag zal er als volgt uit zien:

10.00 – 12.00 : Lezing inventarisatie hondenven door Ron Poot en Eveline Stegeman-Broos

12.00 – 13.00 : Gelegenheid tot het bekijken van postermateriaal. Er zullen microscopen staan waarmee nader naar libellenlarven gekeken kan worden. Tevens kan de zelf meegebrachte lunch genuttigd worden. Voor koffie en thee wordt gezorgd.

13.00 – 16.00: Na een korte inleiding over de Doorbraak door Karel Hesselink zal de Excursie in de Doorbraak van start gaan. Het is handig, afhankelijk van de weersomstandigheden, laarzen mee te nemen. Ook de verrekijker, loupe en eventueel een libellenet niet vergeten.

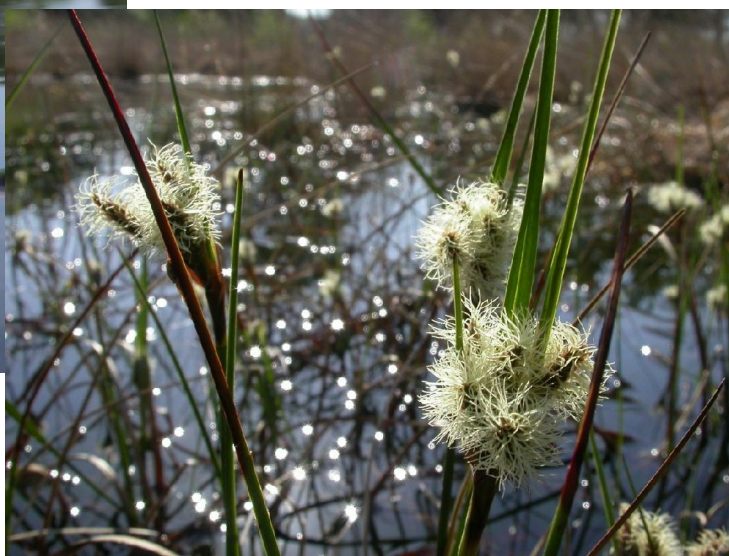
De lezing wordt gegeven in het voorlichtingscentrum van de Doorbraak (voormalige boerderij) :
Wolberslanden 5 Bornerbroek

Omdat we graag inzicht krijgen in het aantal mensen dat de lezing en de excursie bij gaat wonen is opgave vooraf verplicht. **Dit kan tot 10 september** telefonisch bij Geesje Vinke (0546-812849) of via de mail naar Ben van Veenen: benvanveenen@zonnet.nl

In de voorlichtingsruimte is plaats voor maximaal 20 personen. De eerste 20 kunnen dus de lezing bijwonen. Degenen die zich daarna nog opgeven, kunnen wel het middagprogramma bijwonen.

Eiafzet Grote keizerlibel

Veenpluis

Persbericht
Vlinders leren herkennen.

In één oogopslag 20 algemeen voorkomende vlinders van Nederland herkennen. Dat kan nu met de Vlinderherkenningskaart. Geen geblader meer in de veel te uitgebreide veldgids. Nee, gewoon een overzicht op één A-4 vel. De kaart is geplastificeerd en daardoor bestand tegen regen en kreukt minder snel.

Iedereen kent wel de dagpauwoog of het koolwitje. Maar als u goed oplet, zijn er veel meer soorten. In Nederland zijn 70 dagvlinders waargenomen. Hiervan zijn maar 23 soorten niet bedreigd. Helaas gaat het dus met een groot aantal van deze soorten niet goed en gaan ze in aantal achteruit. De achteruitgang van soorten die ook in het stedelijke gebied leven komt deels door het verdwijnen van stedelijk groen.

U kunt helpen

U kunt de vlinders helpen aan een nieuw leefgebied: namelijk met uw tuin. Door een paar simpele ingrepen kunt u uw tuin vlindervriendelijk maken. Zorg vooral in het voorjaar, zomer en nazomer voor veel (liefst inheemse) bloeiende planten. Planten die veel vlinders trekken zijn: koninginnekruid, lavendel, kadebol, duizend guldenroede, kruipend zenegroen, wilde tijm, watermunt en wilde marjolein. En in een vlindertuin mag natuurlijk een vlinderstruik niet ontbreken. Naast bloeiende planten en struiken willen vlinders graag variatie in de tuin. Plant bomen en struiken voor windkering, afgewisseld door lage begroeiing en zonnige open plekken waar ze op kunnen warmen en takkenwanden om te schuilen of om in te overwinteren.

Vlinders herkennen

Veel vlinders zijn opvallende verschijningen met hun kleurrijke vleugels. Een groot deel van de vlinders zijn dan ook makkelijk te herkennen. En met een beetje geluk treft u al vele soorten vlinders aan in uw tuin. Maar welke vlinder heeft u nu gezien? Velen van u hebben waarschijnlijk geen vlindergids in huis of vinden het geblader in een gids alleen maar lastig. Deze Vlinderherkenningskaart helpt u op een makkelijke manier om in één oogopslag een vlinder te herkennen.

Bestellen

U kunt de Vlinderherkenningskaart bestellen via de website van Tringa Paintings www.tringa-paintings.nl. De kaart (20 x 30 cm) is geplastificeerd en kost verkoop € 2,50. Organisaties en Verenigingen kunnen de kaart inkopen voor € 1,10 excl. btw.

Contactpersoon Jasper de Ruiter (Tringa Paintings) 06-12448524

Bijgesloten herkenningskaart mag rechtenvrij geplaatst worden voor publicatie.

